

УДК 811.161.2'373.21

КУПЧИНСЬКА Зоряна – доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора Івана Ковалика, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна, Львів) (kupchynska@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0000-0345>

ResearcherID: [F-6906-2019](https://orcid.org/0000-0003-0000-0345)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2019.44.187324>

Бібліографічний опис статті: Купчинська, З. (2019). Посесивні географічні назви на *-овъ/*-евъ Лівобережжя у XVIII ст. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 44, 39–59.* doi: 10.24919/2522-4557.2019.44.187324.

ПОСЕСИВНІ ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ НА *-овъ/*-евъ ЛІВОБЕРЕЖЖЯ У XVIII ст.

Анотація. У статті розглянуто географічні назви на *-овъ/*-евъ Лівобережжя у XVIII ст. Джерельною базою ойконімного матеріалу слугували історичні пам'ятки та довідкова література. Встановлено, що ойконіми на *-овъ/*-евъ цієї частини України мають особливості щодо структури та їхніх твірних основ. Виокремлено та проаналізовано репертуар антропонімів, які засвідчено в ойконімії на *-овъ/*-евъ Лівобережжя, схарактеризовано координати обшину географічних назв на *-овъ/*-евъ у XVIII ст. на досліджуваній території.

Ключові слова: ойконім на *-овъ/*-евъ; Лівобережжя; *genetivus possessivus*; твірна основа; антропонім; ареал.

KUPCHYNSKA Zoriana – Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Ukrainian Language named after Professor Ivan Kovalyk, Lviv Ivan Franko National University (Ukraine, Lviv) (kupchynska@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0000-0345>

ResearcherID: [F-6906-2019](https://orcid.org/0000-0003-0000-0345)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2019.44.187324>

To cite this article: Kupchynska, Z. (2019). Posesyvni heohrafichni nazvy na *-ovъ/*-евъ Livoberezhzhia u XVIII st. [Possessive geographical names ending in *-ovъ/*-евъ of the Left Bank in XVIII century]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 44, 39–59.* doi: 10.24919/2522-4557.2019.44.187324 [in Ukrainian].

POSSESSIVE GEOGRAPHICAL NAMES ENDING IN *-овъ/*-евъ OF THE LEFT BANK IN XVIII CENTURY

***Summary.** The purpose of the article is to analyze the toponyms ending in *-овъ/*-евъ of the Left Bank in XVIII century.*

In fact, for the first time, the creative stems of these toponyms have been analyzed on the basis of extensive systematic empirical material, and the configuration of the areal of a certain historical period on the territory of the Left Bank was reconstructed.

Represented anthroponymycon, separated from geographical names, confirms that this historical territory, by ethnic composition, is uniquely Ukrainian, since the repertoire of proper names of people corresponds in general to the anthroponymycon of Ukraine; they have represented ancient Slavic composite and decomposite anthroponyms. The author found out a lot of new composites which were characteristic of the Hetmanate period; deappellative proper names of people prevail, identifying a large group of canonical names, which via suffixation adapted to the Ukrainian proper names. Only about 12% of proto-surnames could not be identified in the written sources available to us, but these proper names somehow correspond to the all-Ukrainian tendencies and structural types of this class of onyms.

*In the toponymy ending in *-овъ/*-евъ of the Left Bank typical names of this model, which were substantivated, prevail. There are only circa 7% registered composite names, in which this process in the period of XVIII century has not yet taken place. They have much in common with microtoponymy, in particular used descriptive constructions with specification, genetivus possessivus, additional distinguishing of the same onyms by anthroponyms ending in *-овъ/*-евъ, already existing proper names are specified by onyms of the investigated type.*

*Coordinates of the areal of toponyms ending in *-овъ/*-евъ within the Left Bank of a historical period of the XVIII century are characterized by the fact that these geographical names are concentrated around large centers.*

The prospect of the article is: 1) to investigate different historical regions of Ukraine according to this scheme; 2) to examine other types of toponyms on the territory of the Left Bank (Hetmanate period); 3) to analyze geographical names (and its creative stems) of these territories of every historical period, which would make it possible to outline the repertoire of proper names of people.

***Keywords:** toponym ending in *-овъ/*-евъ; the Left Bank; genetivus possessives; creative stem; anthroponym; areal.*

Постановка проблеми. У 1667 році після Андрусівського перемир'я між Московським царством і Річчю Посполитою виокремилася частина історичного регіону України Лівобережжя (Гетьманщина), яка фактично існувала впродовж другої половини XVII ст. – XVIII ст. Сьогодні це територія Чернігівської, Полтавської, лівобережної частини Київської й Черкаської областей, північна частина Дніпропетровської області. Важливо проаналізувати посесивну ойконімію цих теренів у XVIII ст., адже присвійні географічні назви свідчать про деякі суспільно-економічні процеси, зокрема розвиток приватної власності, у посесивній ойконімії репрезентовано антропонімікон, який характерний для цього історичного регіону, що вказує на етнічний склад Лівобережжя.

Мета статті – проаналізувати ойконіми на *-овъ/*-евъ Лівобережжя XVIII ст. Досягнення окресленої мети передбачає вирішення таких завдань: максимально повно зібрати вперше зафіксовані у XVIII ст. географічні назви цього типу; виокремити антропоніми, що стали мотиваційною базою досліджуваних ойконімів; дослідити структуру географічних назв на *-овъ/*-евъ; з'ясувати конфігурацію ареалу цих онімів у межах Лівобережжя на аналізованому історичному зрізі.

Об'єктом дослідження є загальнослов'янський тип географічних назв на *-овъ/*-евъ. Предметом вивчення – структурні, лексико-семантичні та ареальні особливості ойконімів на *-овъ/*-евъ Лівобережжя. Джерельною базою цієї розвідки є пам'ятки XVIII ст.

Наукова новизна цієї розвідки полягає в тому, що архаїчний тип ойконімів на *-овъ/*-евъ Лівобережжя XVIII ст. ще не досліджено. Фактично вперше на основі широкого систематизованого емпіричного матеріалу проаналізовано твірні основи цих ойконімів та відтворено конфігурацію ареалу у визначений історичний період на території Лівобережжя.

Аналіз досліджень. Ойконіми на *-овъ/*-евъ належать до одного з найархаїчніших і найпродуктивніших загальнослов'янських типів географічних назв. У слов'янській топономастиці ойконімію цього типу досліджували: П. Черни і П. Ваша (Černý & Váša, 1907), О. Франк (Frank, 1932), А. Профоус (Profous, 1957), В. Шмілауер (Šmilauer, 1960). Українська частина загальнослов'янського ареалу представлена великою кількістю цих назв (за нашими даними – більше семи тисяч одиниць у діяхронії) (Купчинська, 2016, с. 769–1088), вони мають особливості щодо семантики і структури твірних основ та їхнього ареалу в діяхронії. Частково про них писали в наукових працях українські ономасти: Д.Г. Бучко (1990), М.М. Габорак (1999), О.В. Іваненко (2017), Ю.О. Карпенко (1973), В.В. Котович (2000), З.О. Купчинська (1993, 2012b, 2015, 2016), В.В. Лучик (2014), Є.М. Посацька-Черняхівська (1957), М.М. Торчинський (1993), М.Л. Худаш та М.О. Демчук (Худаш & Демчук, 1991), В.П. Шульгач (2001), В.О. Яцій (2015).

Виклад основного матеріалу. Система ойконімів України репрезентує посесивні назви, які виникли зі сполучення присвійного прикметника та іменника. Процес субстантивзації зумовив появу великого масиву посесивів на *-jь, *-іпъ, *-овъ/*-евъ на території всієї України (див. детальніше: Купчинська, 2012b). Розглянемо лише новозасвідчені у XVIII ст. ойконіми на Лівобережжі, тому у фактичному матеріалі зазначатимемо першу фіксацію географічної назви. Щодо твірних основ ойконімів, то виокремлено антропоніми, які, очевидно, на рівні XVIII ст. слід трактувати як прізвищеві назви, що в наступні хронологічні періоди перейшли в офіційні прізвища. Більшість з них функціонує на сучасному етапі в українському антропонімному просторі. Окремі з них (41 антропонім) не вдалося зафіксувати в доступних джерелах, позначаємо їх у переліку (*). Представляємо репертуар прізвищевих назв, які стали твірними основами ойконімів на *-овъ/*-евъ у XVIII ст. на території Лівобережжя:

Алейник (< пор. Алейник (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Олійник (Ред. II, 760)) > **Алейниковъ** (Стародубський пов., 1799).

***Андрєнко** (< пор. Андрієнко (Ред. I, 7)) > **Андрєнковъ** (Золотоноша, 1787).

Артюшко (< пор. Артюшко (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Артюшкевич, Артюшенко (Тр., 45)) > **Артюшковъ** (Стародубський пов., 1799).

Артюх (< пор. Артюх (Тр., 45)) > **Артюхів** (См., 1799).

Бакан (< пор. Бакан (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Баканець (Ред. I, 24)) > **Баканов** (Конотоп, 1779).

Баклан (< пор. Баклан (Ред. I, 24)) > **Бакланове** (Чрг., 1721).

Бардак (< пор. Бардак (Ред. I, 33)) > **Бардаков** (Конотопський пов., 1779).

Безбородько (< пор. Безбородько (Ред. I, 45)) > **Безбородьків** (Чрг., 1700).

***Бездітко** (< пор. Бездітний (Ред. I, 45)) > **Бездітков** (Конотопський пов., 1779).

Белогруд (< пор. Белогруд (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Білозуб, Білодуб (Ред. I, 68)) > **Белогрудовъ** (Роменський пов., 1799).

***Білокопит** (< пор. Білокрил, Білокінь (Ред. I, 68)) > **Бѣлокопытовъ** (Глухівський пов., 1799).

Бик (< пор. Бик (Ред. I, 60)) > **Быковъ** (Глухів, 1722).

Бих//Биш (< пор. Бих (Ред. I, 62), Бишовець, Бишок (Ред. I, 63)) > **Бышева** (Полтавський пов., 1799).

***Бірко** (< пор. Бира, Бирич, Бирка (Ред. I, 61), Бірак (< Беримир, Берислав (Чуч., 69)) > **Бѣрковъ** (Козелецький пов., 1799).

***Блист** (< пор. Блискан, Блискович, Блискун, Блистів, Блестів (Чуч., 71)) > **Блистовъ** (Глухів, 1722).

Богдан (< Богдан (Тр., 50)) > **Богданове** (Чрг., 1799).

Бодай (< пор. Бодай (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Бода, Бодайло, Бодак (Чуч., 76), Кресай, Мазай, Потирай Чухрай (СУП, 105)) > **Бодаив** (Миргород – Хорол, 1781).

Бондар (< пор. Бондар (Ред. I, 81)) > **Бондарів** (Чрг., 1779).

Борщ (< пор. Борщ (Ред. I, 93)) > **Борщовъ** (Стародубський пов., 1799).

Бохан (< пор. Бохан (Ред. I, 94)) > **Боханів** (Чрг., 1779).

Бражник (< пор. Бражник (Ред. I, 96)) > **Бражниковъ** (Кременчуцький пов., 1799).

Брусило (< пор. Брусило (<http://nomer-org.website/allukraina/>), пор. Брус (Ред. I, 103), Бруса, Бруско, Брускович, Брусляч (Чуч., 92), Бедрило, Гречило (СУП, 131)) > **Брусилів** (Чрг., 1799).

Булан (< пор. Булан (Ред. I, 111)) > **Буланове** (Пл., 1729).

***Брахло** (< пор. Брах (Ред. I, 97), Брашко (Чуч., 92), Скобло, Хабло (СУП, 143)) > **Брахловъ** (Стародубський пов., 1799).

Бурба (< пор. Бурба (Ред. I, 114)) > **Бурбова** (Хорольський пов., 1799).

- Василько** (< пор. Василько (Тр., 61)) > **Васильковъ** (Хорольський у., 1787).
Васюк (< пор. Васюк (Тр., 61)) > **Васюків** (Чрг., 1763).
Ватажко (< пор. Ватажко (Ред. I, 134)) > **Ватажкова** (Полтавський пов., 1799).
Віктор (< Віктор (Тр., 67)) > **Викторовъ** (Глухівський пов., 1799),
Викторовъ (Ніжин – Конотоп, 1779).
***Вистрик** (< пор. Падик (СУП, 129)) > **Выстриковъ** (Стародубський пов., 1799).
Вишко (< пор. Вишко (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Глушко, Кривко (СУП, 142)) > **Вишково** (Стародубський пов., 1799).
***Вихво(і)ст** (< пор. Вихрук (Ред. I, 150)) > **Вихвостів** (Чрг., 1799).
***Вірщак** (< пор. Питак, Свистак (СУП, 108)) > **Върщаковъ** (Хорольський пов., 1799).
Віт (< пор. Віт (Ред. I, 155)) > **Вѣтовъ** (Переяславський пов., 1799).
Волошин (< пор. Волошин (Ред. I, 167)) > **Волошинова** (Кременчуцький пов., 1799).
***Воротилян** (< пор. Воротило (Ред. I, 171), Беган, Продан (СУП, 111)) > **Воротиляновъ** (Роменський пов., 1799).
Воскобойник (< пор. Воскобойник (Ред. I, 171)) > **Воскобойниковъ** (Глухівський пов., 1799).
Гавриш (< пор. Гавриш (Ред. I, 179)) > **Гавришевъ** (Кременчуцький пов., 1799).
Гайдук (< пор. Гайдук (Ред. I, 182)) > **Гайдуків** (См., Недригайлівський, 1799), **Гайдуковъ** (Роменський у., 1799).
Галаган (< пор. Галаган (Ред. I, 183)) > **Галагановъ** (Козелецький пов., 1799).
***Галибес** (< пор. Галібей, Галіволя (Ред. I, 186)) > **Галибесовъ** (Стародубський пов., 1799).
Галко (< пор. Галко (Ред. I, 187)) > **Галків** (Чрг., 1765).
Гаско (< пор. Гасюк, Гасяк, Гасьчин (Фар., 166), Гаско (http://nomer-org.website/allukraina/lastName_Гаско_pagenumber_1.html)) > **Гасковъ** (Стародубський пов., 1799).
Герасименко (< пор. Герасименко (Ред. I, 204)) > **Герасименковъ** (Кременчуцький пов., 1799).
Гиж (< пор. Гиж (http://nomer-org.website/allukraina/lastName_ГИЖ_page_number_1.html)) > **Гижевъ** (Чернігівський пов., 1799).
Гладир (< пор. Гладир (Ред. I, 210)) > **Гладирево** (Хорольський пов., 1799).
Глаз (< пор. Глаз (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Глазове** (См., 1799).
Гончар (< пор. Гончар (Ред. I, 228)) > **Гончарева** (Кременчуцький пов., 1799).

Горбан (< пор. Горбан (Ред. I, 229)) > **Горбанів** (Пл., 1799), **Горбанов** (Чернігів, 1722).

Горд (< пор. Горд (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Гордовъ** (Зіньківський пов., 1799).

Граб (< пор. Граб (Ред. I, 241)) > **Грабів** (Чрг., 1765), **Грабовъ** (Прилуцький у., 1799).

Грабовод (< пор. Грабовод (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Грабоводов** (Конотопський пов., 1781).

Гринь (< пор. Гринь (Тр., 94)) > **Гринець** (Стародубський пов., 1799).

Гринець (< пор. Гринець (Тр., 94)) > **Гринцовъ** (Хорольський пов., 1799).

Гришко (< пор. Гришко (Тр., 95)) > **Гришков** (Пирятин – Київ, 1787).

Грищенко (< пор. Грищенко (Ред. I, 254)) > **Грищенковъ** (Золотоносський пов., 1799).

Гуд (< пор. Гуд (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Гудове** (См., 1799).

Гудович (< пор. Гудович (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Гудовичев** (Коропський пов., 1779).

Данило (< пор. Данило (Тр., 99)) > **Даниловъ** (Кременчуцький пов., 1799).

Декович (< пор. Декович (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Дековичевъ** (Глухівський пов., 1799).

***Дід** (< пор. Діда, Дідик, Дідина, Дідич (Ред. I, 311)) > **Дѣдовъ** (Стародубський пов., 1799).

Довженко (< пор. Довженко (Ред. I, 320)) > **Довженковъ** (Пирятинський пов., 1799).

***Довиско** (< пор. Ковалиско, Сениско (СУП, 133)) > **Довисковъ** (Полтавський пов., 1799).

Долмат (< пор. Долмат (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Долматовъ** (Стародубський пов., 1799).

***Доброт** (< пор. Добротюк (Ред. I, 317)) > **Доброто́ве** (См., 1799).

Дорошенко (< пор. Дорошенко (Ред. I, 325)) > **Дорошенко́ве** (См., 1779).

Драб (< пор. Драб (Ред. I, 327)) > **Драбовъ** (Чернігів, 1723).

Євдокименко (< пор. Євдокименко (Ред. I, 351)) > **Євдокименків** (Глухівський пов., 1779).

Єрко (< пор. Єрко (Чуч., 222)) > **Єрків** (Чрг., 1781).

Жад (< пор. Жад (<http://nomer-org.website/allukraina/>), Жаданій (Чуч., 222)) > **Жадов Новий** (Новгород-Сіверський пов., 1779).

Жих (< пор. Жих (Ред. I, 363)) > **Жихове** (См., 1799).

Жук (< пор. Жук (Ред. I, 367)) > **Жуковъ** (Зіньківський пов., 1799).

Жушман (< пор. Жушман (Ред. I, 369)) > **Жушманова** (Кременчуцький пов., 1799).

- Заєць** (< пор. Заєць (СОІУ, 192)) > **Зайців** (См., Буринський, 1779).
***Замиш** (< пор. Замишайло (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Замышевъ** (Стародубський пов., 1799), **Замишово** (Глухів, 1722).
***Звенич** (< пор. Гойнич, Лагодич (СУП, 135)) > **Звеничів** (Чрг., 1765).
Зенько (< пор. Зенько (Ред. I, 399)) > **Зеньковъ** (Гадяч, 1726).
Зимовець (< пор. Зимовець (<https://ridni.org/karta/зимовець>)) > **Зимовцевъ** (Роменський у., 1773).
Зінько (< пор. Зінько (Ред. I, 402)) > **Зіньків** (Сосницький пов., 1779).
***Злій** (< пор. Красій, Лупій (СУП, 137)) > **Злѣвъ Новой** (Чернігівський пов., 1799).
Злотник (< пор. Злотник (<https://ridni.org/karta/злотник>)) > **Злотниковъ** (Стародубський пов., 1799).
Іван (< пор. Іван (Тр., 143)) > **Івановъ** (Сосницький пов., 1799).
Іванусь (< пор. Іванусь (Тр., 144)) > **Іванусев** (Конотопський пов., 1779).
Іванько (< пор. Іванько (Тр., 144)) > **Іваньків** (Чрг., 1779).
Івахник (< пор. Іваник (Тр., 144)) > **Івахників** (См., 1779).
***Ільб** (< пор. Кульба, Шульба (СУП, 116)) > **Ільбовъ** (Стародубський пов., 1799).
Ісаєнко (< пор. Ісаєнко (Ред. I, 418)) > **Ісаєнковъ** (Пирятинський пов., 1799).
Іценко (< пор. Іценко (<https://ridni.org/karta/іценко>)) > **Іценків** (Чрг., 1715).
Кадигриб (< пор. Кадигриб (<https://ridni.org/karta/кадигриб>)) > **Кадигрибів** (См., 1799).
***Калкай** (< пор. Багай, Кулай (СУП, 106)) > **Калкаєвъ** (Хорольський пов., 1799); **Калкаїв Старий** (Пл., 1787).
Карабут (< пор. Карабут (Ред. I, 437)) > **Карабутове** (См., XVIII ст.).
Катеринич (< пор. Катеринич (<https://ridni.org/karta/катеринич>)) > **Катериничевъ** (Козелецький пов., 1799).
Кашпур (< пор. Кашпур (Ред. I, 450)) > **Кашпуровъ** (Золотоніський пов., 1799).
Кисло (< пор. Кисло (<https://ridni.org/karta/кисло>)) > **Кисловъ** (Чернігів, 1723).
Клепець (< пор. Клепець (<https://ridni.org/karta/клепець>)) > **Клепцов** (Глухівський пов., 1779).
Клим (< пор. Клим (Тр., 177)) > **Климів** (Чернігівська губ., 1764).
Клон (< пор. Клон (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Клонів** (Чрг., 1799).
Кобець (< пор. Кобець (Ред. I, 478)) > **Кобців** (См., 1779).
Коваль (< пор. Коваль (Ред. I, 481)) > **Ковалевъ** (Стародубський пов., 1799). **Ковалів** (См., Недригайлівський, 1765), **Ковальове** (Чрг., 1765).
***Кодян** (< пор. Беган, Долян (СУП, 111)) > **Кодяновъ** (Лубенський пов., 1799).

Колесник (< пор. Колесник (Ред. I, 493)) > **Колесників** (Конотопський пов., 1779).

Коломієць (< пор. Коломієць (Ред. I, 495)) > **Коломійцеве** (Чрг., 1700).

Колонтай (< пор. Колонтай (<https://ridni.org/karta/колонтай>)) > **Колонтаєв** (Чернігів, 1722).

Конанчук (< пор. Конанчук (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Конанчуков** (Стародубський пов., 1799).

Коновал (< пор. Коновал (Ред. I, 501)) > **Коновалове** (Пл., 1790), **Коновалове** (См., 1779).

Копот//Коптьо (< пор. Копот (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Коптів** (Пл., 1723).

Корінь (< пор. Корінь (Ред. I, 511)) > **Коренєв** (Стародубський пов., 1799).

Корибут (< пор. Корибут (<https://ridni.org/karta/корибут>), Корибутяк (Ред. I, 510)) > **Корибутов** (біля Прилук, XVIII ст.), **Корибутов** (Конотопський пов., 1799).

Король (< пор. Король (Ред. I, 515)) > **Королев** (Миргород, 1787), **Корольов** (Конотопський пов., 1779).

Короленко (< пор. Короленко (Ред. I, 514)) > **Короленков** (Хорольський пов., 1799).

Косинко (< пор. Косинко (<https://ridni.org/karta/косинко>), Косинка (Ред. I, 520)) > **Косинков** (Конотопський пов., 1799).

Костюк (< пор. Костюк (Ред. I, 523)) > **Костюків** (См., 1789).

Косян (< пор. Косян (<https://ridni.org/karta/косян>)) > **Косянів** (Сосницький пов., 1799).

Кот (< пор. Кот (Ред. I, 524)) > **Котів** (Чрг., 1799), **Котов** (Стародубський пов., 1799).

Котло (< пор. Котло (<https://ridni.org/karta/котло>)) > **Котлів** (Пл., 1787).

***Крехай** (< пор. Кресай, Чухрай (СУП, 105)) > **Крехаїв** (Чрг., 1712).

Кристал (< пор. Кристал (<https://ridni.org/karta/кристал>), Кришталь (Ред. I, 544)) > **Кристалюв** (Глухівський пов., 1779).

***Кристятель** (< пор. Крис (< Кресиславъ, Креšimir (СОІУ, 209) + -ат- (пор. Курнат, Шкурат (СУП, 113)), -ель- (пор. Шепель (СУП, 121)) > **Кристятелево** (Золотоніський пов., 1799),

Кравченко (< пор. Кравченко (Ред. I, 532)) > **Кравченкове** (См., 1799).

Кубар (< пор. Кубар (Чуч., 308)) > **Кубарево** (См., 1799).

Кузько (< пор. Кузько (<https://ridni.org/karta/кузько>)) > **Кузьков** (Конотоп, 1779).

Кузьменко (< пор. Кузьменко (Ред. I, 553)) > **Кузьменкове** (См., 1799).

Кулеш (< пор. Кулеша (Ред. I, 556), Кулеш (<https://ridni.org/karta/кулеш>)) > **Кулешов** (Глухівський пов., 1799).

Кунєць (< пор. Кунєць (Ред. I, 559)) > **Кунєцево** (Пл., 1799).

Купец (< пор. Купець (Ред. I, 560)) > **Купцов** (Конотоп, 1779).

Кур (< пор. Кур (<https://ridni.org/karta/кур>)) > **Куровъ** (Стародубський пов., 1799).

***Курозн(ий)** (< пор. Курос//Курас//Кур (Ред. I, 561)) > **Курозновъ** (Стародубський пов., 1765).

Кустол (< пор. Кустол (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Кустолова** (Полтавський пов., 1799), **Кустолове** (Пл., 1799).

***Кутиленко** (< Кутило (пор. Колотило, Курдило (СУП, 131) + енко (пор. Кучеренко (СУП, 122))) > **Кутиленків** (Конотоп, 1779).

Курило (< пор. Курило (Ред. I, 563)) > **Куриловъ** (Хорольський пов., 1799).

Лаврик (< пор. Лаврик (Ред. I, 574)) > **Лавриков** (Новгородсіверський пов., 1779).

Лавриненко (< пор. Лавріненко (Ред. I, 575)) > **Лавриненків** (Сосницький пов., 1779).

Лазаренко (< пор. Лазаренко (Ред. I, 577)) > **Лазаренків** (Конотоп, 1779).

Лех (< пор. Лех (Ред. I, 593)) > **Леховъ** (Хорольський пов., 1799).

Липа (< пор. Липа (Ред. I, 597)) > **Липів** (См., Улянівський, 1779).

Литвин (< пор. Литвин (Ред. I, 601)) > **Литвинова** (Роменський пов., 1799).

Лихач (< пор. Лихач (Ред. I, 602)) > **Лихачів** (Чрг., 1765), **Лихачовъ** (Ніжинський пов., 1799–1801).

Лобач (< пор. Лобач (Ред. I, 610)) > **Лобачеве** (Лг., 1700).

***Лобись** (< пор. Дудись (СУП, 133)) > **Лобысевъ** (Стародубський пов., 1799).

Логвин (< пор. Логвин (Ред. I, 611)) > **Логвинова** (Полтавський пов., 1799).

Лукажшенко (< пор. Лукашенко (Ред. I, 618)) > **Лукажшенковъ** (Глухівський пов., 1799).

Лукаш (< пор. Лукаш (Ред. I, 618)) > **Лукашевъ** (Хорольський пов., 1799).

***Любит** (< пор. Малита (СУП, 133)) > **Любитове** (См., 1779).

Любченко (< пор. Любченко (Ред. I, 626)) > **Любченковъ** (Хорольський пов., 1799).

***Лукно** (< пор. Луньо, Маньо (СУП, 144)) > **Лукнове** (Чрг., 1765).

Лях (< пор. Лях (Ред. I, 628)) > **Ляхів** (Пл., 1787).

Мак (< пор. Мак (Ред. I, 636)) > **Макове** (См., 1799).

Макогон (< пор. Макогон (Ред. I, 638)) > **Макогоновъ** (Кременчуцький пов., 1799).

Малиш (< пор. Малиш (Ред. I, 644)) > **Малышевъ** (Миргородський у., 1799).

Манжус (< пор. Манжос (Ред. I, 649)) > **Манжусів** (См., Роменський, 1728).

Мартус(ь) (< пор. Мартус (<https://ridni.org/karta/мартус>) > **Мартусевъ** (Козелець, 1787).

Марченко (< пор. Марченко (Ред. I, 660)) > **Марченків** (Пл., 1799).

Матвієнко (< пор. Матвієнко (Ред. I, 664)) > **Матвѣнковъ** (Золотоніський пов., 1799).

Мацко (< пор. Мацко (Ред. I, 671)) > **Мацкове** (См., 1779).

Медведь (< пор. Медведь (Ред. I, 673)) > **Медведів** (См., 1765), **Медвѣдевъ** (Золотоніський пов., 1799).

Мамчич (< пор. Мамчич (<https://ridni.org/karta/мамчич>) > **Мамчичевъ** (Лубенський пов., 1799).

Маркович (< пор. Маркович (Ред. I, 654)) > **Марковичевъ** (Бахмач – Ніжин, XVIII ст.).

Мартишко (< пор. Мартишко (<https://ridni.org/karta/мортишко>) > **Мартишковъ** (Конотопський пов., 1799).

Мельник (< пор. Мельник (Ред. I, 676)) > **Мельників** (Конотоп, 1779).

Мещенко (< пор. Мещенко (<https://ridni.org/karta/мещенко>) > **Мещенкова** (Хорольський пов., 1799).

Мигур (< пор. Мигур (<https://ridni.org/karta/мигур>) > **Мигурів** (Чрг., 1700).

***Мишурник** (< Мишур (пор. Янчур, Женчур (СУП, 158) + ник) > **Мишурників** (См., 1799).

Мовчан (< пор. Мовчан (Ред. I, 700)) > **Мовчанів** (Чрг., 1779).

Мойсій (< пор. Мойсій (Тр., 243)) > **Мойсѣевъ** (Глухівський пов., 1799).

Мутич (< пор. Мутич (<https://ridni.org/karta/мутич>) > **Мутичів** (Чрг., 1765).

Небиш (< пор. **Небиш** (<https://ridni.org/karta/небиш>) > **Небишевъ** (Козелецький пов., 1799).

***Невзор** (< пор. Невзоров (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Невзоровъ** (Стародубський пов., 1799).

Невструй (< пор. Невструй (<https://ridni.org/karta/невструй>) > **Невструевъ** (Стародубський пов., 1799).

Недригайло (< пор. Недригайло (<https://ridni.org/karta/недригайло>) > **Недригайлів** (См., 1779).

Некрас (< пор. Мельник (СОІУ, 257–258)) > **Некрасів** (Чернігів, 1722), **Некрасове** (См., 1779).

Нечай (< пор. Нечай (СОІУ, 263–264)) > **Нечаїв** (Чрг., 1700).

Никитенко (< пор. Мельник (Ред. II, 740)) > **Никитенків** (Конотоп, 1779).

Николай (< пор. Николай (Тр., 230)) > **Николаевъ** (Чернігівський пов., 1799).

Ничипоренко (< пор. Мельник (Ред. II, 742)) > **Ничипоренків** (Конотоп, 1779).

Обмач (< пор. Обмач (<https://ridni.org/karta/обмач>), Обмачевський (Ред. II, 750)) > **Обмачів** (Чрг., 1722).

Овсієнко (< пор. Овсієнко (Ред. II, 751)) > **Овсѣнковъ** (Стародубський пов., 1799).

Однолько (< пор. Однолько (Ред. II, 754)) > **Однольків** (Чрг., 1715).

Окунин (< пор. Окунин (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Окунинів** (Чрг., 1799).

Олійник (< пор. Олійник (Ред. II, 760)) > **Олійників** (См., 1779).

Омелян (< пор. Омелян (Ред. II, 763)) > **Омелянів** (Чрг., 1799).

Оникієнко (< пор. Оникієнко (Ред. II, 763)) > **Оникієнків** (Сосницький пов., 1779).

Онис(ь) (< пор. Онис (Тр., 271)) > **Онисовъ** (Чернігів – Десна, 1765).

Осколко (< пор. Оскілко (Ред. II, 772)) > **Осколковъ** (Стародубський пов., 1799).

Осмач (< пор. Осмач (<https://ridni.org/karta/осмач>)) > **Осмачево** (Зіньківський пов., 1799).

Ос (< пор. Ос (<https://ridni.org/karta/ос>)) > **Осове** (Чрг., 1700).

Остап (< пор. Остап (Тр., 275)) > **Остапів** (Миргородський полк, 1768).

Острогляд (< пор. Острогляд (<https://ridni.org/karta/острогляд>)) > **Остроглядовъ** (Стародубський пов., 1799).

Пантус (< пор. Пантус (<https://ridni.org/karta/пантус>)) > **Пантусовъ** (Стародубський пов., 1799).

Панченко (< пор. Панченко (Ред. II, 789)) > **Панченків** (См., 1779).

Паришко (< пор. Паришко (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Паришковъ** (Остер, 1787).

Пасенко (< пор. Пасенко (Ред. II, 795)) > **Пасенковъ** (Золотоніський пов., 1787).

Пархим (< пор. Пархим (Тр., 289)) > **Пархимів** (Чрг., 1799).

Пашко (< пор. Пашко (Ред. II, 800)) > **Пашків** (Чрг., 1765).

Пекар (< пор. Пекар (Ред. II, 802)) > **Пекарів** (Чрг., 1765).

Передерій (< пор. Передерій (Ред. II, 805)) > **Передерієв** (Конотопський пов., 1779).

Пестрик (< пор. Пестрик (<https://ridni.org/karta/пестрик>)) > **Пестриковъ** (Стародубський пов., 1799).

Петрик (< пор. Петрик (Ред. II, 810)) > **Петриків** (присілок до Любеча, 1766).

Писаревич (< пор. Писаревич (Ред. II, 819)) > **Писаревичевъ** (Ніжинський полк, Бахмацька сотня, XVIII ст.).

Піковець (< пор. Піковець (<https://ridni.org/karta/піковець>)) > **Піковцев** (Глухівський пов., 1779).

Платко (< пор. Платко (Ред. II, 831)) > **Платковъ** (Стародубський пов., 1799).

Плех (< пор. Плех (<https://ridni.org/karta/плех>)) > **Плехів** (Пл., 1799).

***Пліох//Плох** (< пор. Плоха (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Пліоховъ** (Чернігівський пов., 1799).

Погоріленко (< пор. Погоріленко (<https://ridni.org/karta/погоріленко>) > **Погоріленков** (Конотопський пов., 1779).

***Погуї** (< пор. Погуйко (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Погуєв** (Глухівський пов., 1779).

***Подол** (< пор. Подола (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Подолов** (Кролевець, 1765), **Подолов** (Глухівський пов., 1799).

Позняк (< пор. Позняк (СОІУ, 283)) > **Позняков** (Конотопський пов., 1779).

Полуян (< пор. Полуян (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Полуянів** (Чрг., 1722).

Поп (< пор. Поп (Ред. II, 847)) > **Попове** (Пл., 1799), **Попове** (Чрг., 1700), **Попов** (Хорольський пов., 1799).

Порскал(о) (< пор. Порскал (<https://ridni.org/karta/порскал>) > **Порскалов** (Миргород, 1787).

Постолник (< пор. Постолник (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Постолников** (Роменський пов., 1799).

***Потихон** (< пор. Потихонченко (<https://ridni.org/karta/потихонченко>) > **Потихонове** (Хрк., 1746).

Почтар (< пор. Почтар (<https://ridni.org/karta/почтар>) > **Почтарев** (Полтавський пов., 1799).

Презент (< пор. Презент (<https://ridni.org/karta/презент>) > **Презентов** (Роменський пов., 1799).

Псаренко (< пор. Псаренко (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Псаренков** (Хорольський пов., 1799).

Пустовійт (< пор. Пустовійт (Ред. II, 871)) > **Пустовійтове** (Пл., 1799).

Радич (< пор. Радич (Чуч., 476)) > **Радичів** (Чрг., 1736).

Радченко (< пор. Радченко (Ред. II, 879)) > **Радченків** (Пл., 1779).

Рай (< пор. Рай (Ред. II, 879)) > **Раєв** (Новгород-Сіверський пов., 1799).

***Раздор** (< пор. Раздорин, Раздоров (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Раздоров** (Чернігівський пов., 1799).

Рашко (< пор. Рашко (Чуч., 479)) > **Рашков** (Чернігівський пов., 1799).

Ребрик (< пор. Ребрик (Ред. II, 883)) > **Ребрикове** (Лг., 1775).

Редич (< пор. Редич (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Редичів** (Чрг., 1799).

Рейх (< пор. Рейх (<https://ridni.org/karta/рейх>) > **Рейхов** (Новгород-Сіверський пов., 1799),

Риско (< пор. Риско (<https://ridni.org/karta/риско>) > **Рысков** (Новгород-Сіверський пов., 1799).

Рог (< пор. Рог (СОІУ, 305)) > **Рогов** (Топальська сотня, 1765), **Рогово** (Стародубський пов., 1799).

Рогович (< пор. Рогович (Ред. II, 897)) > **Роговичев** (Погарський пов., 1779).

***Розсуд** (< пор. Розсудовский (<http://nomer-org.website/allukraina/>) > **Розсудів** (Чрг., 1767), **Рассудов** (Чернігівський пов., 1799).

- Романенко** (< пор. Романенко (Тр., 316)) > **Романенків** (См., 1779).
Романчук (< пор. Романчук (Тр., 316)) > **Романчукове** (См., 1779).
Романько (< пор. Романько (Тр., 316)) > **Романькове** (См., 1761).
Ромашко (< пор. Ромашко (Тр., 316)) > **Ромашков** (Погар Ніжин, 1779),
Ромашкове (См., 1799).
Рохман (< пор. Рохман (<https://ridni.org/karta/рохман>)) > **Рохмановъ**
(Стародубський пов., 1799).
Рудяк (< пор. Рудяк (Ред. II, 911)) > **Рудяковъ** (Ніжинський полк, 1741).
Русак (< пор. Русак (Ред. II, 912)) > **Русаковъ** (Остер, 1787).
Рух (< пор. Рух (<https://ridni.org/karta/рух>)) > **Руховъ** (Стародубський
пов., 1799).
***Руцул** (< пор. Руць (Ред. II, 913), Гривул, Станчул (СУП, 154)) >
Руцулевъ (Ніжинський пов., XVIII ст.).
Рябик (< пор. Поп (Ред. II, 847)) > **Рябиков** (Новгород-Сіверський пов.,
1779).
Рябець (< пор. Поп (Ред. II, 847)) > **Рябцовъ** (Стародубський пов., 1799).
Саварець (< пор. Саварець (Ред. II, 917)) > **Саварцов** (Конотопський
пов., 1779).
Сахно (< пор. Сахно (Ред. II, 932)) > **Сахновъ** (Конотопський пов., 1799).
Сварко (< пор. Сварко (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Сваркове**
(См., 1779).
Світайло (< пор. Світайло (Ред. II, 935)) > **Свѣтайловъ** (Хорольський
пов., 1799).
Сененко (< пор. Сененко (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Сененкове**
(См., 1799).
Сенко (< пор. Сенко (Чуч., 509)) > **Сенковъ** (Золотоноша, 1787).
***Серпух** (< пор. Серпуха (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Серпухов**
(Кролевецький пов., 1779).
Сидоренко (< пор. Сидоренко (Ред. II, 951)) > **Сидоренковъ** (Хороль-
ський пов., 1799).
Сизенко (< пор. Сизенко (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Сизенковъ**
(Переяславський пов., 1799).
Сизіон (< пор. Сизьон (Тр., 341)) > **Сизіонов** (Конотопський пов., 1779).
Смол(ь) (< пор. Смоль (http://nomer-org.website/allukraina/lastName_СМОЛЬ_pagenumber_0.html)) > **Смолове** (Чрг., 1740).
Сотник (< пор. Сотник (Ред. II, 997)) > **Сотників** (См., 1765).
Спас (< пор. Спас (Ред. II, 999)) > **Спасовъ** (Полтавський пов., 1799).
Стоценко (< пор. Стоценко (<https://ridni.org/karta/стоценко>)) > **Стоценків**
(Конотопський пов., 1779).
Строкан(ь) (< пор. Строкань (Ред. II, 1020)) > **Строканевъ** (Гадяцький у.,
1799).
Суховерх (< пор. Суховерх (<https://ridni.org/karta/суховерх>)) > **Суховерховъ**
(Стародубський пов., 1799).

Сухомлин (< пор. Сухомлин (Ред. II, 1029)) > **Сухомлинів** (Конопський пов., 1779).

Таран (< пор. Таран (Ред. II, 1036)) > **Тарановъ** (Зіньківський пов., 1799).

Тарасенко (< пор. Тарасенко (Ред. II, 1036)) > **Тарасенковъ** (Роменський пов., 1799).

Терентій (< пор. Терентій (Тр., 358)) > **Терентьевъ** (Кременчуцький пов., 1799).

Тимко (< пор. Сухомлин (Тр., 361)) > **Тимків** (Чрг., 1765).

Тищенко (< пор. Тищенко (Ред. II, 1055)) > **Тищенковъ** (Чернігівський пов., 1779).

Троняк (< пор. Троняк (Ред. II, 1069)) > **Троняковъ** (Золотоніський пов., 1799).

Трухан (< пор. Трухан (Ред. II, 1072)) > **Трухановъ** (Стародубський пов., 1799).

***Тупич** (< пор. Тупичак (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Тупичів** (Чрг., 1799).

Турчин (< пор. Турчин (Ред. II, 1078)) > **Турчинов** (Конопський пов., 1779).

Улан (< пор. Улан (Ред. II, 1083)) > **Уланове** (См., 1799).

Филоненко (< пор. Филоненко (<https://ridni.org/karta/филоненко>)) > **Филоненковъ** (Лубни, 1787).

Филян (< пор. Филян (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Филяновъ** (Золотоноша, 1787).

***Фрейгольт** (< пор. Фрей (Ред. II, 1108), Гольт (<https://ridni.org/karta/гольт>)) > **Фрейгольтовъ** (Глухівський пов., 1799).

Хмель (< пор. Хмель (Ред. II, 1125)) > **Хмелів** (См., 1779).

Холопко (< пор. Холопко (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Холопковъ** (Глухівський пов., 1779).

***Хранило** (< пор. Кормило, Косило (СУП, 131)) > **Храниловъ** (Чернігівський пов., 1765).

Храпко (< пор. Храпко (Ред. II, 1133)) > **Храпковъ** (Лубенський пов., 1799), **Храпковъ** (Роменський у., 1799).

Худко (< пор. Худко (СОІУ, 354)) > **Худковъ** (Полтавський пов., 1799).

Черн(ій) (< пор. Черн (СОІУ, 358)) > **Черневъ** (Глухівський пов., 1799).

Черниж (< пор. Черниж (<https://ridni.org/karta/черниж>)) > **Чернижевъ** (Стародубський пов., 1713).

Черноок (< пор. Черноок (<https://ridni.org/karta/черноок>)) > **Чернооковъ** (Стародубський пов., 1799).

Чубар (< пор. Чубар (Ред. II, 1175)) > **Чубаровъ** (Стародубський пов., 1799).

Чурак (< пор. Чурак (<https://ridni.org/karta/чурак>)) > **Чураків** (Остер, 1768).

Чут (< пор. Чут (<https://ridni.org/karta/чут>)) > **Чутове** (Пл., 1799).

Шелест (< пор. Шелест (Ред. II, 1195)) > **Шелестове** (Хрк., 1775).

Шепель (< пор. Шепель (Ред. II, 1197)) > **Шепелевъ** (Хорольський пов., 1799).

Шеремет (< пор. Шеремет (Ред. II, 1198)) > **Шереметовъ** (Золотоніський пов., 1787).

***Шкло** (< пор. Шкловець (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Шклов** (Сосницький пов., 1779).

Шкроб (< пор. Шкроб (Ред. II, 1210)) > **Шкробове** (Чрг., 1765).

Шкумат (< пор. Шкумат (Ред. II, 1210)) > **Шкуматове** (См., 1779).

Шкурай (< пор. Шкурай (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Шкураєв** (Новгород-Сіверський пов., 1779).

Шмат (< пор. Шмат (Ред. II, 1213)) > **Шматове** (См., 1710).

Шулай (< пор. Шулай (<http://nomer-org.website/allukraina/>)) > **Шулаєв** (Лубни, 1787).

Щебетун (< пор. Щебетун (Ред. II, 1231)) > **Щебетуновъ** (Роменський у., 1779).

Щербак (< пор. Щербак (Ред. II, 1231)) > **Щербаковъ** (Стародубський пов., 1799).

Щербан (< пор. Щербан (Ред. II, 1232)) > **Щербанев** (Конотопський пов., 1779).

Юркевич (< пор. Юркевич (Ред. II, 1239)) > **Юркевичевъ** (Новгород-Сіверський пов., 1799).

Юрченко (< пор. Юрченко (Ред. II, 1240)) > **Юрченков** (Глухівський пов., 1779).

Якименко (< пор. Якименко (Ред. II, 1245)) > **Якименків** (Глухівський пов., 1779), **Якименковъ** (Роменський у., 1779).

Ярець (< пор. Ярець (СОІУ, 370)) > **Ярцовъ** (Стародубський пов., 1799).

Проаналізований антропонімікон, вицленований із посесивних ойконімів на *-овъ/*-евъ Лівобережжя, засвідчує, що на рівні XVIII ст. на цій території сформувалася система власних найменувань, характерними рисами якої є:

- давньослов'янські композитні та відкомполітні антропоніми: Богдан, Некрас, Нечай, Радич, Черниж, Ярець;

- низка нових композитів, характерних для доби Гетьманщини: Белогруд, Білокопит, Кадигриб, Пустовіт, Суховерх, Сухомлин, Черноок;

- власні назви людей відапелятивного походження: Макогон, Медведь, Мельник, Рябець, Сварко, Чубар, Чурак, Шмат, Щебетун, Щербак, Щербан;

- значна група канонічних імен, які за допомогою суфіксації адаптувалися до слов'янського іменника: Василько, Васюк, Гаско, Герасименко, Іванусь, Іванько, Івахник, Романчук, Романько, Ромашко;

- (41одиниця), які не представлені в доступних нам лексикографічних працях та інших джерелах: Андреєнко, Бездітко, Андреєнко, Бездітко, Білокопит, Бірко, Блист, Брахло, Вистрик, Вихво(і)ст, Віршак, Воротилян, Дід, Довиско, Доброт, Замиш, Звенич, Злій, Льб, Калкай, Кодян, Крехай, Кристятель, Курозн(ий), Кутиленко, Лобись, Любит, Лукно, Мишурник, Невзор, Пліох//

Плох, Погуй, Подол, Раздор, Розсуд, Руцул, Серпух, Тупич, Фрейгольт, Хранило, Шкло. Не можемо категорично стверджувати, що це антропоніми унікальні чи за своєю структурою, чи семантичним наповненням твірних основ (вони в основному відповідають загальноукраїнським тенденціям і структурним типам цього класу онімів). Однак маємо право констатувати той факт, що ці антропоніми стали твірними основами ойконімії Лівобережжя XVIII ст., відповідно – функціонували на цій території як власні назви людей.

Щодо системи ойконімії на *-овъ/*-евъ, то слід наголосити на тому, що вона ще не сформувалася вповні на цей період. Доказом цього є те, що, крім субстантивованих географічних назв досліджуваного типу, зареєстровано первинні, тобто такі, які складаються з головного слова – назви об'єкта та посесивного атрибута, який на рівні XVIII ст. ще не передавав предметне поняття. Таких назв небагато (23 одиниці). Компонент-атрибут указує на власника/засновника того чи того географічного об'єкта: **Адамова Пустыня** (Полтавський пов., 1799), **Андрієва Долина** (Полтавський пов., 1799), **Афанасьєва Слободка** (Глухівський пов., 1799), **Бикова Грунька** (Зіньківський пов., 1799), **Василєва Гута** (Чрг., 1763), **Данченкова Слободка** (Стародубський пов., 1799), **Дѣдова Долина** (Полтавський пов., 1799), **Тарасичива Балка** (Полтавський пов., 1799), **Ляхова Долина** (Лубенський пов., 1799), **Гута-Ткачова** (Чрг., 1776), **Хатилова Гута** (Чрг., 1783), **Чечелево Озеро** (Зіньківський пов., 1799), **Ярошовъ Окопъ** (Зіньківський пов., 1799). Ойконімний матеріал засвідчує, що об'єкти могли бути як натурогенного походження, так і антропогенного.

Складені назви на Лівобережжі XVIII ст. нагадують нам сучасну мікротопонімію, зокрема використовуються:

- описові конструкції з уточненням (**Дегтяровъ при Демидовомъ мосту** (Полтавський пов., 1799));

- Genetivus possessivus. Такі конструкції для української ойконімії не характерні, однак онімна система все ж таки частково ввібрала загальнономовну тенденцію. Це відбулося у кінці XVIII ст. і тривало до середини XX ст. Що стосується мікротопонімного рівня, то родовий належності функціонує і сьогодні. Genetivus possessivus частково замінив типові для слов'янської ойконімії присвійні назви з суфіксами *-j-, *-inъ, *-овъ/*-евъ, які на період XVIII–XX ст. уже не формувалися за первинною схемою через стадію субстантивації, а якщо і творилися, то це відбувалося за аналогією. Тому вираження посесивності компенсувалося заміною ад'єктивної конструкції на субстантивну, цьому сприяло й те, що антропоніми (переважно прізвищеві назви) мали прикметникове походження, відповідно ойконім уже не міг формуватися традиційним для української ойконімної системи шляхом. Були ще й дуже вагомні позамовні чинники: приватна власність на землю закріплювалася не лише юридично, але й на онімному рівні, нагадуючи оточуючим прізвища тих, кому належить село, хутір, присілок тощо. Genetivus possessivus в топонімії на сучасному етапі функціонує тільки на мікротопонімному рівні, це поясню-

ється в першу чергу тим, що назви мікрооб'єктів дуже близькі до апелятивів, і тому в мікротопонімії відбита загальнономовна тенденція щодо родового належності. (див. детальніше: Купчинська, 2012а, с. 269–270; Купчинська, 2011) **Байрак Коновалова** (Зіньківський пов., 1799), **Грунька Клименковъ Токаревских** (Зіньківський пов., 1799), **Грузка Голтва Шафранова** (Зіньківський пов., 1799);

- додаткове розрізнення однакових назв за допомогою антропонімів на *-овь/*-евь: **Луговой Борсуковъ** (Козелецький пов., 1799), **Луговой Миткевичевъ** (Козелецький пов., 1799), **Луговой Стрешенцовъ** (Козелецький пов., 1799);

- уже існуючі назви уточнюються антропонімами на *-овь/*-евь: **Бакланова Муравійка** (Чрг., 1721), **Орчикова Чернещина** (Полтавський пов., 1799), **Рыбасевъ Шишацкая Голтва** (Полтавський пов., 1799).

Конфігурація ареалу ойконімів на *-овь/*-евь у межах Лівобережжя на історичному зрізі XVIII ст. така: 1) Бобровиця – Остер – Мрин; 2) Олишівка – Чернігів – Березна – Мена; 3) Ріпки – Добрянка; 4) Сосниця; 5) Тихоновичі – Семенівка – Грем'яч – Шептаки; 6) Холми – Новгород-Сіверський – Понориця; 7) Середина-Буда – Шостка – Глухів – Путивль; 8) Короп – Кролевець – Конотоп – Буринь – Дубов'язівка; 9) дуга: Прилуки – Ічня – Ніжин – Борзна – Бахмач; 10) смуга: Котельва – Зіньків – Липова Долина – Ромни – Терни; 11) Хорол – Миргород – Лубни; 12) Чорнобай – Золотоноша – Драбів; 13) Переяслав-Хмельницький – Яготин – Березань – Згурівка; 14) Кременчук – Козельщина; 15) Нові Санжари – Велика Багачка – Диканька – Полтава.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Лівобережжя (Гетьманщина) як частина історичного регіону України XVIII ст. представляє інтерес не лише для істориків, а й для філологів-ономастів, які, проаналізувавши присвійні географічні назви цих теренів, можуть зробити відповідні висновки про суспільно-історичні шляхи становлення регіону, адже посесивна ойконімія, зафіксована в цьому столітті, свідчить про процес освоєння земель і розвиток приватної власності. Репрезентований антропонімікон, виокремлений з географічних назв, підтверджує, що ця історична територія за етнічним складом однозначно українська, бо репертуар власних назв людей відповідає загалом антропонімікону України, у них репрезентовано давньослов'янські композитні та відкомполітичні антропоніми, засвідчено низку нових композитів, що були характерними для доби Гетьманщини, превалюють власні назви людей відапелятивного походження, визначено значну групу канонічних імен, які за допомогою суфіксації адаптувалися до слов'янського іменника. Лише ≈ 12 % прізвищевих назв не вдалося ідентифікувати в доступних нам джерелах, але і ці назви так чи так відповідають загальноукраїнським тенденціям і структурним типам цього класу онімів. Виявлено назви (41 одиниця), які не представлені в доступних нам лексикографічних працях та інших джерелах: Андрєнко, Бездітко, Андрєнко, Бездітко, Білокопит, Бірко, Блист, Брахло, Вистрик, Вихво(і)ст, Віршак, Воротилян, Дід, Довиско, Доброт, Замиш, Звенич, Злій, Льб, Калкай, Кодян, Крехай, Кристятель, Курозн(ий), Кутиленко, Лобись,

Любит, Лукно, Мишурник, Невзор, Пліох//Плох, Погуй, Подол, Раздор, Розсуд, Руцул, Серпух, Тупич, Фрейгольт, Хранило, Шкло.

Усі виокремлені антропоніми стали твірними основами ойконімії Лівобережжя XVIII ст., відповідно – функціонували на цій території як власні назви людей.

Система ойконімії на *-овъ/*-евъ Лівобережжя ще не сформувалася вповні на цей період. Переважають типові назви цієї моделі, які зазнали субстантивациї. Зареєстровано складені топоніми (назва об'єкта й посесивний атрибут), у яких на рівні XVIII ст. цей процес ще не відбувся. Їх небагато – 23 одиниці (≈ 7%). Компонент-атрибут указує на власника/засновника того чи того географічного об'єкта, який міг бути як натурогенного походження, так і антропогенного.

Складені назви на Лівобережжі XVIII ст. мають багато спільного з мікротопонімією, зокрема використовуються описові конструкції з уточненням, Genetivus possessivus, додаткове розрізнення однакових назв за допомогою антропонімів на *-овъ/*-евъ, уже існуючі назви уточнюються власними назвами досліджуваного типу.

Координати ареалу ойконімів на *-овъ/*-евъ у межах Лівобережжя на історичному зрізі XVIII ст. характеризуються тим, що досліджувані географічні назви сконцентрувалися довкола великих центрів: Остера, Чернігова, Березни, Ріпок, Сосниці, Семенівки, Грем'яча, Новгород-Сіверського, Шостки, Глухова, Коропа, Конотопа, Дубов'язівки, Миргорода, Лубен, Золотоноші, Переяслава-Хмельницького, Яготина, Кременчука, Полтави. Сформувалися дві смуги ойконімів на *-овъ/*-евъ: 1) Прилуки – Ічня – Ніжин – Борзна – Бахмач; 2) Котельва – Зіньків – Липова Долина – Ромни – Терни.

Перспективу розвідки вбачаємо в тому, щоб: 1) за такою схемою опрацьовувати різні історичні регіони України; 2) дослідити й інші типи ойконімів на території Лівобережжя (Гетьманщина); 3) проаналізувати географічні назви (та їхні твірні основи) цих теренів на всіх історичних зрізах, що дало б можливість виокремити репертуар власних назв людей.

Список скорочень

- Ред. – **Редько, Ю.К.** (2007). *Словник сучасних українських прізвищ* (Т. 1–2). Львів: НТШ.
- СОІУ – **Чучка, П.П.** (2011). *Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник*. Ужгород: Ліра.
- СУП – **Редько, Ю.К.** (1966). *Сучасні українські прізвища*. Київ: Наукова думка.
- Тр. – **Трійняк, І.І.** (2005). *Словник українських імен*. Київ: Довіра.
- Фар. – **Фаріон, І.Д.** (2001). *Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. (з етимологічним словником)*. Львів: Літопис.
- Чуч. – **Чучка, П.П.** (2005). *Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник*. Львів: Світ.

пов. – повіт
Пл. – Полтавська область
См. – Сумська область
у. – уїзд
Чрг. – Чернігівська область

List of abbreviations

- Red. – **Redko, Yu.K.** (2007). *Slovník suchasnykh ukraínskykh prizvyshch [Dictionary of modern Ukrainian surnames]*. (Vol. 1–2). Lviv: NTSh [in Ukrainian].
- SOIU – **Chuchka, P.P.** (2011). *Slovianski osobovi imena ukraínsiv: istorýko-etymolohichnyi slovník [Slavic personal names of Ukrainians: a historical and etymological dictionary]*. Uzhhorod: Lira [in Ukrainian].
- SUP – **Redko, Yu.K.** (1966). *Suchasni ukraínski prizvyshcha [Modern Ukrainian surnames]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Tr. – **Triiniak, I.I.** (2005). *Slovník ukraínskykh imen [Dictionary of Ukrainian names]*. Kyiv: Dovira [in Ukrainian].
- Far. – **Farion, I.D.** (2001). *Ukraínski prizvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny kin. XVIII – poch. XIX st. (z etymolohichnym slovníkom) [Ukrainian surnames of the Carpathian Lviv region the end of XVIII – early XIX century (with etymological dictionary)]*. Lviv: Litopys [in Ukrainian].
- Chuch. – **Chuchka, P.P.** (2005). *Prizvyshcha zakarpatskykh ukraínsiv: istorýko-etymolohichnyi slovník [The names of Transcarpathian Ukrainians: Historical and Etymological Dictionary]*. Lviv: Svit [in Ukrainian].

Література

- Бучко, Д.Г.** (1990). *Походження назв населених пунктів Покуття*. Львів: Світ.
- Габорак, М.М.** (1999). *Семантико-словотвірні типи ойконімів Прикарпаття (XII–XX ст.)*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ.
- Іваненко, О.В.** (2017). *Назви поселень Сумщини*. Київ: КММ.
- Карпенко, Ю.О.** (1973). *Топонімія Буковини*. Київ: Наукова думка.
- Котович, В.В.** (2000). *Походження населених пунктів Опілля*. Дрогобич: Відродження.
- Купчинська, З.О.** (1993). *Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на -ин, -ів (територія України, X – XX ст.)*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Львівський національний університет ім. Івана Франка, Львів.
- Купчинська, З.О.** (2012a). Ойконімія України XVIII – XX ст. з родовим належності. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 56 (1), 264–272.
- Купчинська, З.О.** (2012b). Присвійні прикметники та посесивна ойконімія України. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*, 11, 138–148.
- Купчинська, З.О.** (2015). Способи вираження посесивності в мікротопонімії та ойконімії України. In A. Gałkowski & R. Gliwa (Eds.), *Mikrotoponimy i makrotoponimy w komunikacji i literaturze (XVIII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna «Mikrotoponimia i makrotoponimia» (Łódź, 27–29.10.2012))*. (s. 55–66). Łódź.
- Купчинська, З.О.** (2016). *Стратиграфія архаїчної ойконімії України*. Львів: НТШ.
- Купчинська, З.О.** (2011). Genetivus possessivus в ойконімії України (назви жіночого роду). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки: мовознавство*, 100, 98–101. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка.

- Лучик, В.В.** (2014). *Етимологічний словник топонімів України*. Київ: Академія.
- Посацька-Черняхівська, Є.М.** (1957). Географічні назви, пов'язані з іменами людей, їх прізвищами і прізвиськами (із спостережень над топонімією Львівщини). *Мовознавство*, 14, 23–28.
- Торчинський, М.М.** (1993). *Ойконімія Південно-Західного Поділля*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Український державний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Київ.
- Худаш, М.Л., & Демчук, М.О.** (1991). *Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення)*. Київ: Наукова думка.
- Шульгач, В.П.** (2001). *Ойконімія Волині: етимологічний словник-довідник*. Київ: Кий.
- Яцій, В.О.** (2015). *Ойконімія Івано-Франківської області: історико-етимологічний словник*. Київ: Наукова думка.
- Černý, P., & Váša, P.** (1907). *Moravská jména místní*. Brno.
- Frank, O.** (1932). *Studien zur serbo-kroatischen Ortsnamenkunde*. Berlin.
- Profous, A.** (1957). *Místní jména v Čechách* (Vol. 4). Praha.
- Šmilauer, V.** (1960). *Osídlení Čech ve světle místních jmen*. Praha.

References

- Buchko, D.H.** (1990). *Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Pokuttia [The origin of the names of settlements Pokuttia]*. Lviv: Svit [in Ukrainian]
- Haborak, M.M.** (1999). *Semantyko-slovotvirni typy oikonimiv Prykarpattia (XII–XX st.) [Semantic and word-forming types of the Oykonyms of the Carpathian (XII–XX centuries)]*. (Extended abstract of candidate's thesis). Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Ivanenko, O.V.** (2017). *Nazvy poselen Sumshchyny [Names of settlements of Sumy region]*. Kyiv: KMM [in Ukrainian].
- Karpenko, Yu.O.** (1973). *Toponimiia Bukovyny [Toponymy of Bukovina]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Kotovych, V.V.** (2000). *Pokhodzhennia naselenykh punktiv Opillia [Origin of the settlements of Opilia]*. Drohobych: Vidrodzhennia [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (1993). *Leksyko-semantychna i slovotvirna struktura heohrafichnykh nazv na -yn, -iv (terytoriia Ukrainy, X – XX st.) [Lexical-semantic and word-forming structure of geographical names for -in, -iv (territory of Ukraine, X – XX centuries)]*. (Extended abstract of candidate's thesis). Lvivskyi natsionalnyi universytet im. Ivana Franka, Lviv [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (2012a). *Oikonimiia Ukrainy XVIII – XX st. z rodovym nalezhnosti [Oikonomy of Ukraine XVIII – XX centuries with ancestry]*. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna – Bulletin of the University of Lviv. Philological Series*, 56 (1), 264–272 [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (2012b). *Prysviini prykmetnyky ta posesyvna oikonimiia Ukrainy [Possessive adjectives and possessive eonymy of Ukraine]*. *Doslidzhennia z leksykologii i hramatyky ukraïnskoi movy – Studies in Lexicology and Grammar of the Ukrainian Language*, 11, 138–148 [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (2015). *Sposoby vyrazhennia posesyvnosti v mikrotoponimii ta oikonimii Ukrainy [Ways of expressing possessiveness in microtoponymy and oconomy of*

- Ukraine]. In In A. Gałkowski & R. Gliwa (Eds.), *Mikrotoponimy i makrotoponimy w komunikacji i literaturze* (XVIII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna «Mikrotoponimia i makrotoponimia» (Łódź, 27–29.10.2012)) – *Microtoponyms and macrotoponyms in communication and literature* (XVIII International and Polish National Onomastic Conference «Microtoponymy and macrotoponymy» (Łódź, 27–29.10.2012)). (pp. 55–66). Łódź [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (2016). *Stratyhraftia arkhajchnoi oikonimii Ukrainy [Stratigraphy of archaic oiconymia of Ukraine]*. Lviv: NTSh [in Ukrainian].
- Kupchynska, Z.O.** (2011). Genetivus possessivus v oikonimii Ukrainy (nazvy zhinochoho rodu) [Genetivus possessivus in the econonymy of Ukraine (female names)]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky: movoznavstvo – Scientific notes. Series: Philological Sciences: Linguistics*, 100, 98–101. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka [in Ukrainian].
- Luchyk, V.V.** (2014). *Etymolohichni slovnyk toponimiv Ukrainy [Etymological Dictionary of Toponyms of Ukraine]*. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
- Posatska-Cherniakhivska, Ye.M.** (1957). Heohrafichni nazvy, poviazani z imenamy liudei, yikh prizvyshchamy i prizvyskamy (iz sposterezhen nad toponimikoju Lvivshchyny) [Geographical names associated with the names of people, their names and surnames (from observations of the toponymics of Lviv region)]. *Movoznavstvo – Linguistics*, 14, 23–28 [in Ukrainian].
- Torchynskiy, M.M.** (1993). *Oikonimiia Pivdenno-Zakhidnoho Podillia [Oykonomy of Southwestern Podillya]*. (Extended abstract of candidate's thesis). Ukrainyskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. M.P. Drahomanova, Kyiv [in Ukrainian].
- Khudash, M.L., Demchuk, M.O.** (1991). *Pokhodzhennia ukrainskykh karpatskykh i pry-karpatskykh nazv naselenykh punktiv (vidantroponimni utvorennia) [Origin of Ukrainian Carpathian and Carpathian names of settlements (vidantroponymic formations)]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Shulhach, V.P.** (2001). *Oikonimiia Volyni: etymolohichni slovnyk-dovidnyk [Oykonomy of Volyn: etymological dictionary-reference book]*. Kyiv: Kyi [in Ukrainian].
- Yatsii, V.O.** (2015). *Oikonimiia Ivano-Frankivskoi oblasti: istoryko-etymolohichni slovnyk [Oykonomy of the Ivano-Frankivsk region: a historical and etymological dictionary]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Černý, P., & Váša, P.** (1907). *Moravská jména místní [Moravian local names]*. Brno [in Czech Republic].
- Frank, O.** (1932). *Studien zur serbo-kroatischen Ortsnamenkunde [Studies on Serbo-Croatian place names]*. Berlin [in Germany].
- Profous, A.** (1957). *Místní jmena v Čechách [Local names in Bohemia]*. (Vol. 4). Praha [in Czech Republic].
- Šmilauer, V.** (1960). *Osídlení Čech ve světle místních jmen [Settlement of Bohemia in light of place names]*. Praha [in Czech Republic].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019 р.